



MAAELUMINISTEERIUM



Euroopa Maaelu Arengu  
Põllumajandusfond:  
Euroopa investeringud  
maapiirkondadesse

# Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetme 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus” I taotlusvoorude rakendusanalüüs

*Märt Mõlter*

*kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond / peaspetsialist  
Tallinn 2016*

## Sisukord

1	Sissejuhatus.....	3
2	Toetuse taotlemine ja määramine .....	4
3	Toetatud tegevused.....	4
4	Investeeringute asukohajärgne analüüs .....	6
5	Toetuse saaja juriidiline vorm .....	7
6	Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine .....	7
7	Kokkuvõte.....	8

## 1 Sissejuhatus

Käesolevas rakendusanalüüsis analüüsitakse Eesti maaelu arengukava 2014–2020 (edaspidi *arengukava*) meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevusliigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ alameetme 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *meetme 4.2.3*) rakendumist.

Meedet rakendatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 17 lõike 1 punkti b alusel.

Meetme 4.2.3 üldeesmärgiks on aidata kaasa jaekaubandusele suunatud kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu suurendamisele, mis aitaks tagada turult kõrgema ja stabiilsema sissetuleku kõigile tarneahela lülile ja kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise efektiivsuse tõstmisele. Lisaks on eesmärgiks arendada ühisturustamist, mis tõstaks tootjarühmade konkurentsivõimet lisaks siseturul ka välisurgudel. Oluline on ka kaasa aidata tegevusvaldkonna mitmekesistamisele ning töökohtade loomise hõlbustamisele.

Meetme 4.2.3 rakendamise aluseks on maaeluministri 2015. a 30. septembri määrus nr 6 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus“.

Arengukava meetme „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ kogueelarve on 69 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (58,65 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering on 15% (10,35 miljonit eurot). Meetme 4.2.3 eelarve on 8,94 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (7,60 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (1,34 miljonit eurot). Täpsemalt taotlusvooruks ettenähtud rahalised vahendid määrab minister iga-aastaselt oma käskkirjaga.

Meetme 4.2.3 toetuse maksimaalne suurus kogu arengukava programmiperioodi (2014–2020) jooksul on kaks miljonit eurot ühe taotleja kohta. Meetmest on võimalik toetust taotleda ehitise ehitamiseks või seadmete ostuks.

Käesoleva analüüsi eesmärgiks on anda lühiülevaade meetme rakendamise avavoorus esitatud taotlemise ja taotluste rahuldamise tulemustest, hõlmates järgmisi teemasid:

- toetuse taotlemine ja määramine;
- toetatud tegevused;
- investeeringute asukohajärgne analüüs;
- toetuse saajate juriidiline vorm;
- indikaatorid ja sihttasemete saavutamine.

Töö ei hõlma hindamiskriteeriumite analüüsi, kuna vastavaid andmeid ei ole võimalik I vooru kohta Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametilt (edaspidi *PRIA*) saada. Rakendusanalüüsi koostamisel kasutati *PRIA*-lt 2016. a 5. mai. seisuga saadud andmeid.

## 2 Toetuse taotlemine ja määramine

Meetme 4.2.3 esimene taotlusvoor toimus perioodil **30. oktoober – 6. november 2015. a.**

Kirjalikult esitatud toetuse taotlusi võeti vastu posti teel *PRIA* keskuse aadressil Tähe 4, Tartu 51010 ja elektrooniliselt e-posti aadressil [info@pria.ee](mailto:info@pria.ee).

Toetuse taotlemiseks tuli esitada *PRIA*-le vormikohane avaldus. *PRIA* tegi taotluste rahuldamise otsused 1. aprilliks 2016. a.

Esimese taotlusvooru eelarve oli 3,86 miljonit eurot, mis moodustab 43,2% kogu meetme eelarvest (8,94 miljonit eurot). Esimese taotlusvooru eelarve oli kavandatud proportsionaalselt suuremana võrreldes järgmiste voorudega, kuna programmiperioodide vahetumise tõttu ei ole olnud võimalik toetust taotleda.

Esimeses taotlusvoorus esitati kokku 5 taotlust (tabel 1), mis sisaldas kokku 31 tegevust. Taotlusi esitati kogusummas 4 404 873 eurot, mis ületas taotlusvooru eelarvet rohkem kui 14%.

**Tabel 1. Meetme 4.2.3 toetuse ja taotlemine ja määramine, I taotlusvoor 2015. a.**

Esitatud taotluste arv	Heakskiidetud taotluste arv	Heakskiidetud taotluste osakaal esitatud taotluste arvust	Taotletud toetuse summa, eurodes	Määratud toetuse summa, eurodes	Määratud toetuse osakaal taotletud summast
5	3	60%	4 404 873	3 860 000	87,63%

Allikas: *PRIA*

Toetust määrati kokku 3 taotlejale, mis sisaldas kokku 24 tegevust kogusummas 3 860 000 eurot. Toetuse saajatest kõik taotlejad olid tunnustatud tootjarühmad.

## 3 Toetatud tegevused

Meetmest 4.2.3 saab toetust taotleda Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaga I hõlmatud põllumajandustoodetest I lisa või I lisaga hõlmamata toodete töötlemiseks, turustamiseks või töötlemiseks ja turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks.

Meetme 4.2.3 kohaselt saab toetust taotleda järgmiste ehitusega seotud tegevuste kohta:

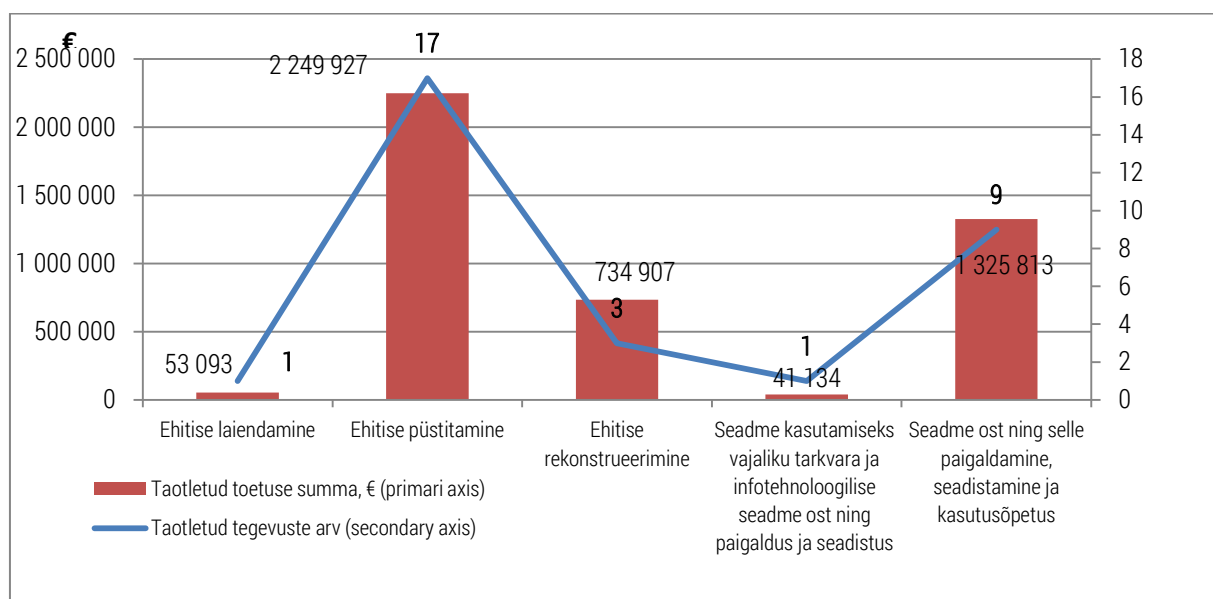
- ehitise püstitamine;
- ehitise laiendamine;
- ehitise rekonstrueerimine;
- ehitise paigaldamine;

- ehitise rajamine;
- ehitustegevusega kaasnev omanikujärelevalve kulud.

Seadmetega seotud tegevuste kohta saab toetust taotleda:

- seadme ostmine, paigaldamine, seadistamine ja kasutusõpetus;
- seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ostmine, paigaldamine ja seadistamine;
- seadme kasutamiseks vajaliku infotehnoloogilise seadme ostmine, paigaldamine ja seadistamine.

Esimeses taotlusvoorus taotletud ehituse ja seadmetega seotud tegevuste jaotus on toodud joonisel 1.



Joonis 1. Ehituse ja seadmetega seotud taotletud tegevuste arv ja taotletud toetuse summa, I taotlusvoor 2015. a.

Allikas: PRIA

Joonisel 1 esitatud andmetest selgub, et kõige enam taotleti toetust ehitise püstitamiseks (17 korda, summas 2 249 927 eurot), samuti taotleti toetust ehitise rekonstrueerimiseks (3 korda, summas 734 907 eurot) ja ehitise laiendamiseks (1 kord, summas 53 093 eurot). Lisaks sellele taotleti toetust seadmete ostuks ning selle paigaldamise, seadistamise ja kasutamiseõpetuse jaoks (9 korda, summas 1 325 813 eurot). Üks taotlus esitati ka seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ostuks ning paigalduseks ja seadistuseks (summas 41 134 eurot).

Üheski taotluses ei taotletud ainult vajaliku seadme, tarkvara või infotehnoloogilise seadme ostu, vaid kõik taotlused sisaldasid vajaliku seadme paigaldamist ja seadistamist.

Eelnevale joonisele on heaks jätkuks tabel 2, kus on ära toodud esimese taotlusvooru tegevuste jaotus eraldi ridadena. Taotlusvoorus taotleti toetust kokku 4 404 873 eurot, kuid toetust määrati 3 860 000 eurot, mis moodustab 87,63% kogu taotletud summast. 5 esitatud taotluses oli kokku 31 tegevust, samas rahuldatud 3 taotluses oli 24 tegevust, mis moodustab kogu esitatud taotluste

tegevuste arvust 77, 42%. Rahuldatud taotlusi oli 3, mis teeb keskmiselt 8 tegevust taotluse kohta. Ehitise rekonstrueerimiseks määratud toetuse summa tegevuse kohta oli kõige suurem, 244 969 eurot. Tegevuse „Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ost ning paigaldus ja seadistus“ toetuse summa oli aga 41 134 eurot, mis oli selle taotlusvooru väikseim maksumus tegevuse kohta. Enim tegevusi oli seotud ehitise püstitamisega, kus keskmine toetatava tegevuse summa oli 149 454 eurot.

Tabel 2. Toetatud tegevused ja määratud toetuse summad tegevuse järgi, €

Tegevuse nimetus	Taotletud tegevuste arv	Taotletud toetuse summa	Rahuldatud tegevuste arv	Määratud toetuse summa	Määratud toetuse summa (€/tegevus)	Määratud toetuse jagunemine tegevuste lõikes
Ehitise laiendamine	1	53 093	0	0	0	0,00%
Ehitise püstitamine	17	2 249 927	14	2 092 360	149 454	54,21%
Ehitise rekonstrueerimine	3	734 907	3	734 907	244 969	19,04%
Seadme kasutamiseks vajaliku tarkvara ja infotehnoloogilise seadme ost ning paigaldus ja seadistus	1	41 134	1	41 134	41 134	1,07%
Seadme ost ning selle paigaldamine, seadistamine ja kasutusõpetus	9	1 325 813	6	991 598	165 266	25,69%
<b>Taotlusvoor kokku:</b>	<b>31</b>	<b>4 404 873</b>	<b>24</b>	<b>3 860 000</b>	<b>600 824</b>	<b>100,00%</b>

Allikas: PRIA

## 4 Investeeringute asukohajärgne analüüs

Kõige rohkem on taotlusi esitati Järvamaalt (2 taotlust; tabel 3). Samuti esitati üks taotlus Ida-Virumaalt, Pärnumaalt ja Tartumaaalt. Ülejäänud maakondadest taotlusi ei esitatud. Taotletud toetuste kogusumma oli 4 404 873 eurot. Esitatud taotlustest rahuldati 3 taotlust kogusummas 3 860 000 eurot. Suurim määratud toetussumma oli 1 626 187 eurot.

Tabel 3. Toetuste jagunemine maakondade lõikes, €

Maakond (rakenduspiirkond)	Taotluste arv	Taotletud summa (€)	Toetuse saajate arv	Määratud toetuse summa (€)
Harjumaa	0	0	0	0
Hiiumaa	0	0	0	0
Ida-Virumaa	1	487 723	0	0
Järvamaa	2	939 869	1	882 719
Jõgevamaa, Järvamaa	0	0	0	0
Läänemaa	0	0	0	0
Lääne-Virumaa	0	0	0	0
Pärnumaa	1	1 351 095	1	1 351 095

Maakond (rakenduspiirkond)	Taotluste arv	Taotletud summa (€)	Toetuse saajate arv	Määratud toetuse summa (€)
Põlvamaa	0	0	0	0
Raplamaa	0	0	0	0
Saaremaa	0	0	0	0
Tartumaa	1	1 626 187	1	1 626 187
Valgamaa	0	0	0	0
Viljandimaa	0	0	0	0
Võrumaa	0	0	0	0
<b>Taotlusvoor kokku:</b>	<b>5</b>	<b>4 404 873</b>	<b>3</b>	<b>3 860 000</b>

Allikas: PRIA

## 5 Toetuse saaja juriidiline vorm

Vastavalt meetmele 4.2.3. võib toetust taotleda Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel ja korras tunnustatud tootjarühm, kes on komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 lisa I artikli 2 tähenduses kas mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja.

Toetuse saajateks olid tunnustatud tootjarühmad, kes tegutsevad tulundusühistu vormis. Keskmine heakskiidetud summa tunnustatud tootjarühmadele määratud toetuse taotluse kohta oli 2 743 093 eurot.

## 6 Meetme indikaatorid ja sihttasemete saavutamine

Meede 4.2 panustab järgmistesse maaelu arengut käsitlevatesse Euroopa Liidu sihtvaldkondadesse (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 5):

- sihtvaldkond 6A: tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;
- sihtvaldkond 5B: energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetööstuses;
- sihtvaldkond 3A: toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustootjatele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja tootmisharude vaheliste organisatsioonide kaudu.

Tulenevalt sellest, millise sihtvaldkonna alt on meede programmeeritud, on ette nähtud Euroopa Komisjoni poolt kehtestatud kohustuslikud indikaatorid liikmesriikidele, mille kohta tuleb seire käigus andmeid koguda ja Euroopa Komisjonile esitada. Meetmel 4.2.3 on kolm kohustuslikult kogutavat väljundindikaatorit:

- 0.1 „Riiklikud kulutused kokku”
- 0.2 „Koguinvesteering”
- 0.3 „Toetatud tegevuste arv”

Rakendusanalüüsi koostamisel kasutati PRIA poolt 5. maiks 2016. a esitatud andmeid. Andmete esitamise ajaks ei olnud ühtegi toetuse väljamakset tehtud. Samuti ei ole lõpetatud ka ühtegi projekti.

## 7 Kokkuvõte

Meetme 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeeringutoetus” raames on toimunud üks taotlusvoor, kus taotleti toetust 4 404 873 euro ulatuses ja määrati toetust 3 860 000 euro ulatuses. Kokku esitati 5 taotlust, mis sisaldas kokku 31 tegevust. PRIA rahuldab nendest 3 taotlust, mis sisaldas kokku 24 tegevust.

Toetuse saajate keskmine määratud toetuse summa I taotlusvoorus oli 2 743 093 eurot. Meetme eelarve jääk on peale taotluste rahuldamist 5 080 000 eurot.

Enim taotleti toetust ehitise püstitamiseks ja rekonstrueerimiseks. Samuti taotleti toetust seadmete ostuks ning selle paigaldamise, seadistamise ja kasutamissoetuse jaoks.

Kõige enam esitati taotluseid Järvamaalt (kaks taotlust). Ida-Virumaalt, Pärnumaalt ja Tartumaalt esitati 1 taotlus maakonna kohta. Viiest taotlusest rahuldati 3, mis esitati Järva-, Pärnu- ja Tartumaalt.

Toetuse saajateks olid tunnustatud tootjarühmad, kes ettevõtlusvormilt tegutsevad tulundusühistutena.

Kuna tegemist on esimese taotlusvooriga ning väljamakseid pole aruande andmete esitamise kuupäevaks tehtud, siis antud analüüs tegevuste elluviimise andmeid ei sisalda, näiteks kui palju tegevusi on elluviidud.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et toetuse taotlemine meetme 4.2.3 raames oli aktiivne, sest taotletud toetuse summa ületas taotlusvooru eelarvet rohkem kui 14%, mis näitab toetuse olulisust ja vajalikkust.